

El soterrani

(7)

En aquest soterrani on jo vaig viure tant, fan via-
des emocions, s'hi entrava per dues bandes. Per la part
del jardí, el tanera una ~~porta~~ porta ~~no~~ alta i ampla,
folrada per fora d'una lamina de ferro, ^{reforçada,} i per dintre amb
dues traveses groixades. ~~També~~ S'hi ~~potia~~ ^{potia} entrar ^{fambe!} per l'in-
terior de la casa. ~~per~~ Una porta estretíssima, que
faia pensar en la d'un coloboc de castell o en una po-
terna, ~~S'hi entrava també per l'interior de la casa~~ es disti-
nueva en el llloc més fosc del passadís, que anava de les habi-
tacions de davant, a les habitacions del ^{mitjà del} carrer. ~~Una porta~~
Aquesta ^{porta comunicava amb el que baixava al celler i} ~~no calia~~ ^{per pujar a cambra}
de les minyones. Jo vaig passar molt temps sense poder
enravagegar-me hi. En canvia ~~sopepa~~ respecte i una
mena d'indefinible basarda. Ferredat
No puc definir el que m'imaginava trobar-hi

Des que tingues forma humana m' cap relació &
amb un ésser vivent: lladre, assassí o altra qualsevol
mena de malfactor. Més aviat ~~extraordinari~~ algun
vague fantasma o ~~estat~~ animal monstruós; igualment
fantasmal. El mal que aquestes espectres i horre o
d'animal podien fer-me tampoc no ~~podia~~ ^{me'ls} imaginar
~~ho~~, sentia una por sense forma, sense proporcions.

Quan passava pel llarg i fosc passadís on la porteta
de l'escala es desstimulava, ja sentia saltar el cor, i una mena
d'estirada violenta dels múscols del taló; el ventre de la cama.
Evitava de córrer perquè m'avenyia ~~perquè~~ fer-ho, però en
haver arribat a la part més clara i lluminada ~~del~~
l'apartament respirava fort i a gust; i, tot seguit em
mofava de mi mateixa; i de la meua por.

Mai no havia oït dir a ningú que hi ~~hi~~
ocorregués res d'extraordinari on aquella escala.
Però, per altra banda jo vaig observar que ^{els} evitaven

de passar. hi i jo considerava aquest detall com
un símptoma infallible de perill

5
Els meus anhels exploratius varen ~~emportar-me a~~ ^{empenyer-me a}
gent. me la migdiada. Amb tota mena de precaucions vaig
abandonar la cambra ~~amb~~ i vaig baixar al jardí passant
per la cuina, on ^{a aquella hora sacrosanta} ~~no hi havia cap niyona~~. Era
una acció audaç per la meua banda. M'exposava
a que l'avia sexta, que tenia una oïda indistreta, sentís
el xinyol inevitable d'una frontissa o el fregadís de les meves
passes passadís enlla i m'atrapés en plena acció de fugir. La
oors cap angel de la guarda no em lliuraria de les seves
seves amo nestacions i, qui sep si de les seves represàlies.
Un cop al jardí vaig tranquilitzar-me. No es sentia tran-
sitar ni una ànima. Solament els ocells i els insectes voladors
~~ompe~~ poblen el silenci estival de la migdiada estival.
La porta del soterrani ~~està~~ es cadava de bat a bat irritant-
me a explorar-lo. Vaig baixar els dos esglaons que
hi menaven i em vaig aturar amb els ulls ben oberts.

si hi respirava) una presa agradable i una mena ^{d'olor} (de rillent). (3B)
La primera peça era espaiosa i força clara perquè,
rebia la claror del jardí per la gran portaleda oberta.
Estava envorçada i heteroclitament moblada:
Al primer cop d'ulls vaig comprendre que els objectes
que s'hi barrejaven en fraternal promiscuïtat, oren
trastos vells, ramporns que els avis hi relegaven.
La primera que cridà la meua atenció fou un canapé
isabelí de bellut vermell amb la tapissaria esquinsada
Regamare elegantíssimament el fons i fins alguna molle
sobrellada. Prescindint de la cepa de pals que el
cobria i de les ~~atopades~~ espesses terenyines - amb aranya
i bot - que ni ocupaven els angles, vaig atreure-me hi.
A tota colòria. Vaig haver-me'n d'aixecar tot seguit
perquè el noble aixecava perillosament

Reverdís un ample canapè isabelí de feltut vermell amb 4
 la tapissaria esgruïnada. Faganyava clarimosement el fons
 fins alguna molla rebellada. Perdindint de la capa de fols
 que el cobria i de les ^{Teranyines} ~~teranyines~~ ^{tranyines} - amb aranya
 tot - que n'ocupaven els angles, vaig assegurar-me'n.
 Però ^{Fota culpa} ~~mai~~ vaig haver d'auxiar ^{me'n} ~~me'n~~ ^{me'n} tot seguit ^{al mobili} ~~coixejava~~
 miserablement perillósament. Per a rescabalar-me d'
 aquest primer fraïa vaig assegurar-me'n en una ample poltroneta
 del mateix estil però d'una altra color. Era de setí verd
 i li mancava un braç i part de l'altre però no coixejava
 i m'hi vaig poder ^{escac} ~~coix~~ ^{sempre} ~~coix~~ fer una estona mentre exami-
 nava el reste de les venerables rampoines abandonades en
 el soterrani. Dees o tres cadires de boga escampaven la
 cabellera ^{despernada} ~~de~~ ^{de} ~~de~~ seient en un gest ^{de} lamentable desidia.

Tot de sobte vaig descobrir la peça més venerable de tots
 les desferes domèstiques reunides en la primera ^{habitació} ~~estança~~ del soterrani.
 Ni. No pens menys que un clavecí! Les teclades de vori
^{avellanes} ~~avellanes~~ ^{avellanes} ~~avellanes~~ ^{avellanes} ~~avellanes~~ ^{avellanes} ~~avellanes~~ ^{avellanes} ~~avellanes~~ ^{avellanes} ~~avellanes~~ ^{avellanes} ~~avellanes~~
 dels anys, creu d'un groc fosc. ~~En~~ ^{En} recordava
 els pels del bigoti de l'avi Josep. ~~En~~ ^{El} teclat ~~estava~~
 es conservava

Senyer, amb les teletes negres dels dies i dels bernolls.
L'instrument no tenia potes, descansava sobre una caixa⁵
de fusta, com un invàlid més d'aquell lamentable ^{col·ligent}
~~de males i inservibles~~. M'hi vaig acostar amb veneració.
Començada que ningú no m'oïria ~~+~~ - les cambres dels
~~dormis~~ meus avis i tia estaven situades al davant de la
casa i aquella part del soterrani corresponia a la part de
darrera. Vaig provar de teletjar en el vell clavecí - La tieta
ja m'ensenyava solfeig i piano - Els sons que sortien ^{de l'instr.}
~~oïent~~ ^{oïent} ~~oïent~~ eren metàl·lics i desafinats i les melodies que
jo m'hi repetia o improvisava ho i harmonitzant - ho amb més
intuïció que no pas ciència - no oblidem que encara no
havia fet els sis anys - resultaven ~~molts~~ ~~entons~~ d'una

~~frases infantils, cançons o versos que trobava
per un cop a l'entrada a l'habitació de la tia.
una nota i sempre puntada o senyalada
atropellada en un moment de pau o en un moment de pau~~

equalitat molt inferior a ^{la} que heu amb els mateixos ^{musicals} coneixements, els meus ditets avançaven ^{al piano vertical del saló dels} ~~al piano del saló dels~~ ^{Chassigny Frères,} que senyorejaven orgullosoament ^{en el saló i que} ~~en el saló i que~~ ^{des d'aleshores} ~~des d'aleshores~~ ^{jo emparava amb malinconia als pobres nets} ~~als pobres nets~~ ^{manis que brollaven dels dits claveris} ~~els dits claveris~~ ^{El claveri} ~~El claveri~~ ^{deseinat i sense potes posseïa} ~~deseinat i sense potes posseïa~~ ^{una qualitat superior: Era} ~~una qualitat superior: Era~~ ^{meu.} ~~meu.~~ ^{En prendre possessió del soterrani amb tot el que} ~~En prendre possessió del soterrani amb tot el que ^{aquella primera peça ^{contenia} ~~contenia~~ jo ^{me'n} ~~me'n~~} sentia tan proprie- ~~jo me'n sentia tan proprie-~~ ^{taria ^{de la senten} ~~de la senten~~ com els exploradors ^{de} ~~de~~} una terra, ^{desembarcant en} ~~desembarcant en~~ plena ^{veia} ~~veia~~ ^{el d'or i} ~~el d'or i~~ ^{els} ~~els~~ ^{diamants que clars} ~~diamants que clars~~ ^{era d'un} ~~era d'un ^{poter salvatge} ~~poter salvatge~~ ^{no hi havia} ~~no hi havia~~ ^{salvatges de cap mena,} ~~salvatges de cap mena,~~ ^{però les ombres espesses que} ~~però les ombres espesses que~~ ^{omplien el fons del} ~~omplien el fons del~~ ^{soterrani; devers les fues el meu} ~~soterrani; devers les fues el meu~~ ^{esguard ^{la fugida} ~~esguard~~ cobert anava a} ~~esguard cobert anava a~~ ^{cada un d'ells.} ~~cada un d'ells.~~ ^{Però un cop ^{disminuïen un poc el} ~~disminuïen un poc el~~ ^{del meu descobriment.} ~~del meu descobriment.~~ ^{obtinut i exacte ^{la gran} ~~la gran~~ descoberta per} ~~obtinut i exacte~~ ^{la gran} ~~la gran~~ ^{descoberta per} ~~descoberta per~~} ^{jo} ~~jo ^{com} ~~com ^{con} ~~con ^{obtinut} ~~obtinut ^{i exacte} ~~i exacte ^{explorador} ~~explorador~~ ^{Vai tornar cada tarda al soterrani} ~~Vai tornar cada tarda al soterrani~~ ^{mentre els aires, la llum i es minyones geien on les respecti-} ~~mentre els aires, la llum i es minyones geien on les respecti-~~ ^{ves cambres} ~~ves cambres~~~~~~~~~~~~~~~~

més fàcil, qui sap si anys més tard - la llargada d'aquest
període de transició no puc precisar-lo amb exactitud - aquella
habitació subterrània, amb les cadires de boga escabellades,
el canopé vix i enterenyinat, la poltrona manca i
destenyida i el venerable claverí invàlid i xaruc, es
va convertir en el meu saló de lectura. Els llibres,
- prohibits o permesos, a mi tots em feien pesa - que
substreïa a la biblioteca-escriptori, els baixava al
soterrani i, asseguda en el primer esglaó de l'entrada, els
devorava l'un darrera l'altre. ^{Però, això se creu molt temps després} ~~de moment~~ no somnia
va o llegir - amb poca feina en sabia - m'acontentava
de seure a la poltrona manca, esguardava amb
relaxo el canopé vix i enterinat, teclava en el vell claverí
arrancava mannyres de boga a les escabellades cadi-
res i el feïava... - m'agradaven les olors vapores
per embriades que formi -

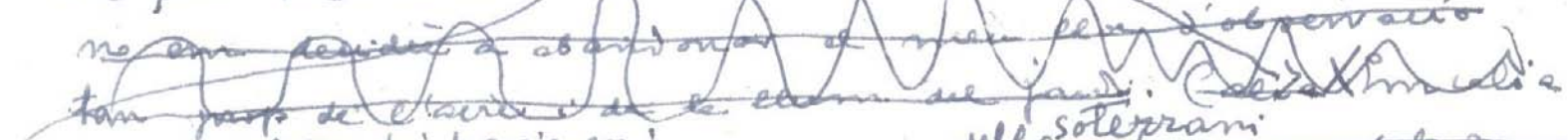
1
i també més interessant per contemplar els retrats, dels reis, reietes, reines, príncipes del quadre. Però passat un ~~però ja no prova~~
interessant per a satisfer-me ^{legnyrs així} també ~~començava~~ també a enfastidir-me. ~~fatiguesjar-me~~, el que hi ha en les ~~instauracions~~ ^{peles} ~~posades~~ de més endins podria ser més interessant. Després de la primera canibra, se a fuel jo heri-fi per possessio, venia un llarg ~~estover~~ ^{tenyros} el qual passadis d'uns quatre o cinc metres d'ample ~~era~~ ^{servia de celles}
~~vaig descobrir~~ ~~ho fa tota~~ si hi arrenplenaven botes de vi, bocquets d'oli i potser algun barril de jerez o ma lapa, ^{amb un quissquer de petroli a la ma}
des minyones solien anar-hi a ~~omplir garrafes~~ ~~i embolles~~ ^{garrafes i embolles d'}
~~que~~ El deixaven per terra mentre omplien garrafes i embolles d'aquells preciusos liquids. Jo les hi havia seguides algun cop. M'apladorava veure les enormes ombres que ~~la flama del quissquer~~ ^{rebert de} ~~profetava a les parts de als valls~~ ~~peneguides~~ ^{vi que s'orkidava} ~~granellides~~
agradava de veure com el raig de ~~l'espeta~~ ^{l'espeta} ^{entrava} en l'ombul amb una pressa i un columnejar engrescedor mentre la ~~porta~~

la seva font m'omplia les narius. ~~Per~~ ~~les ombres~~
 i ^{involuntàriament} enormes ~~de~~ ~~roques~~ ~~grosses~~ es projectaven a la paret ~~receptiva~~
 i granelluda, ^{amb} atapeïdes i enormes teranyines ~~penjant~~
 de tota a tota, ~~de tota~~ ~~part~~ ~~a~~ ~~part~~ ~~e~~ ~~penjaven~~ ~~del~~

del sostre. Les ninyones no anaven mai més lluny d'aquell
 passadís allargat i jo i jo ignorava el que hi havia

mes lluny. Quan hi baixava sola al soterrani -
 i ^{no} ~~aquella~~ ~~part~~ ~~era~~ ~~gairebé~~ ~~invisibilitat~~ ~~cada~~ ~~dia~~ - solia asseure'm

a l'esglaó de la porta d'entrada i des d'allí examinare ^{amb molta atenció}
~~la~~ ~~situació~~ ~~el~~ ~~panorama~~ ~~de~~ ~~tenebes~~ ~~mes~~ ~~e~~ ~~menys~~ ~~atrasades~~
 del fons. Em calia ~~em~~ ~~tenues~~ ~~ment~~ ~~en~~ ~~em~~ ~~costava~~ ~~pena~~

 no em ~~tenia~~ ~~a~~ ~~abandonar~~ ~~el~~ ~~meu~~ ~~lloc~~ ~~d'~~ ~~observació~~
 tan ~~part~~ ~~de~~ ~~l'~~ ~~aire~~ ~~i~~ ~~de~~ ~~la~~ ~~llum~~ ~~del~~ ~~font~~. ~~Calia~~ ~~molta~~ ~~atenció~~
^{el que hi havia en} ~~desobrir~~ ~~aquella~~ ~~part~~ ~~inexplorada~~ ~~dell~~ ~~soterrani~~

per ~~que~~ ~~no~~ ~~actua~~ ~~va~~ ~~del~~ ~~tenues~~ ~~ment~~ ~~en~~ ~~em~~ ~~costava~~ ~~pena~~ ~~que~~ ~~apagaven~~
^{termina la meua por} ~~per~~ ~~apagaven~~ ~~apagaven~~
 tenebres sempre silencioses?.. i ho ~~era~~ ~~realment~~ ^{la} ~~silencioses~~

A certs moments em semblava distingir - hi ~~havia~~ ~~peques~~ ~~vagues~~ ~~i~~ ~~sonors~~

que desorientin la primera afirmació.
Indefinibles: memòries d'or.

Quan vaig ~~potar~~ ~~travessar~~ ~~corrent~~ ~~aquell~~ ~~llarg~~ ~~passadís~~ ~~que~~
~~fais de celler~~ → Però allà al fons de tot, fixant-²hi
be', s'hi distingia una mica de claror, una veta,
foble, incerta ~~taca de claror~~ més clara que les ombres.

Quan vaig ~~potar~~ ~~travessar~~ ~~corrent~~ ~~aquell~~ ~~llarg~~
~~passadís~~ que sentia de celler, ^{vaig} ~~no~~ sense temer que ^{algú o} ~~qual-~~

com d'opantors se'm tiraria a sobre, ^{Hi} em retiraria
amb les seves ~~uniques~~ ~~veges~~ ~~especials~~ ~~flex.~~ ~~que~~ ~~cop~~ ~~arribada~~ ~~al~~ ~~fons~~ ~~del~~
soterrani em vaig sentir ^{un moment satisfeta i, tot seguit,} molt més estereida encara.

No per que ~~de moment hi~~ ~~hag~~ ~~veus~~ ~~distingir~~ ~~desvolari~~ ~~res~~ ~~de~~ ~~particular~~
~~sinó~~ ~~per~~ ~~que~~ ^{Calia} ~~caldrà~~ tornar pel mateix ^{camí} ~~camí~~ que havia vingut

~~me'n~~ ~~cedria~~ ~~moed~~ ~~de~~ ~~errotje~~ ~~i~~ ~~fins~~ ~~del~~ ~~lloc~~ ~~que~~
~~de~~ ~~tingués~~ Altrament hauria d'enavegar-me en aquella
esqueleta secreta que mai ningú no emprava - ells sabien

perquè -

Vay to el cu fort, & l'esquart, automàticament, se meten
va anar a una llumera encaixada ~~que deixava~~ ^{que} obria arran de
sobre, deixava entrar un peu d'aire i claror i també el
guna pessa del ~~part del~~ ^{part del} ~~fort~~ ^{fort} ~~que~~ ^{que} ~~deixava~~ ^{deixava} ~~el~~ ^{el} ~~mateix~~ ^{mateix} ~~que~~ ^{que} ~~passava~~ ^{passava}
sota la finestra de la ^{meua} cambra ~~municipal~~ ^{municipal} - jo ~~el~~ ^{el} ~~tenia~~ ^{tenia} ~~tres~~
~~quatre~~ ^{quatre} ~~casas~~ ^{casas} ~~del~~ ^{del} ~~fort~~ ^{fort} ~~que~~ ^{que} ~~passava~~ ^{passava}
passava també ~~avall~~ ^{avall} de llumera. En aquell moment,
unes passes d'home ~~les~~ ^{les} ~~carnes~~ ^{carnes} ~~empantolades~~ ^{empantolades}
Nades d'un home, visibles de femella per ^{avall} ~~avall~~, s'hi deixaven
veure ~~seguides~~ ^{seguides} d'un pos, tot ~~señal~~ ^{señal}, ~~no~~ ^{no} ~~esperava~~ ^{esperava} ~~amb~~ ^{amb} ~~la~~ ^{la}
vista ~~fixa~~ ^{fixa} ~~en~~ ^{en} ~~ells~~ ^{ells}, ~~esperant~~ ^{esperant} ~~que~~ ^{que} ~~represia~~ ^{represia} ~~el~~ ^{el} ~~seguici~~ ^{seguici} ~~no~~ ^{no} ~~s'aturaria~~ ^{s'aturaria} ~~pero~~ ^{pero} ~~jo~~ ^{jo} ~~no~~
va ~~passar~~ ^{passar} ~~cap~~ ^{cap} ~~home~~ ^{home} ~~ni~~ ⁿⁱ ~~cap~~ ^{cap} ~~gros~~ ^{gros} ~~ni~~ ⁿⁱ ~~cap~~ ^{cap} ~~menys~~ ^{menys}. ~~El~~ ^{El} ~~lavor~~ ^{lavor} ~~vay~~ ^{vay} ~~començar~~ ^{començar} ~~l'~~
examen ~~del~~ ^{del} ~~elce~~ ^{elce}. No era tan interessant com la primera part
del soterrani perquè les rampes ~~que~~ ^{que} ~~s'hi~~ ^{s'hi} ~~consumien~~ ^{consumien} ~~per~~ ^{per}
a ~~par~~ ^{par} ~~avall~~ ^{avall} ~~tenien~~ ^{tenien} ~~menys~~ ^{menys} ~~categoric~~ ^{categoric} ~~que~~ ^{que} ~~les~~ ^{les} ~~altres~~ ^{altres}.

~~Est amb tot. He de confessar, malgrat això, que~~
 Est de sobre el cor em feu un gran bot ~~contra el pit i jo~~
~~no parava el seu bumbum el seu trastrac~~
~~no va poder veure les ^{meu} bumbum fins que vaig tornar al~~
~~gandir la clauera al primer alenament del jardí.~~
~~Ésser capaç del jardí. El meu esguard alabava de topar~~
 - se amb un ~~maniqui~~ de tamany natural representen una
 dona sense cap ni braços però amb faldilles. El ma-
 niqui, ~~del cruixí) ^{del cruixí)} ~~era de fusta~~ ~~representava el cruixí~~
~~alçada de la mare, aprox: madament, era de dimets entrenats~~
~~Li devia haver ^{servit} ~~servit~~ per a emprobar - hi els seus vestits. La mare tenia~~
 molta trage a fer-ne i jo la veia sovint cooir? Però mai
 no havia descobert aquell estri en les habitacions de dall.
~~La dona ^{de dimets} mutilada ^{m'rigida} m'embarcava ^{No arribava a dominar} ~~de aquest sentiment~~
 tan poc heroic tan poc digna d'un explorador. Així que ~~et~~
 vaig descriure ^{el maniqui} ~~em~~ ^{simplicera} unes ganes irresistibles d'entomar-
 me'm al lloc ^{d'on} havia vingut. Però per a entomar-m'hi
 calia travessar ^{de nou} ~~el~~ ^{de nou} el carg celler amb la seva foca tan atapai-
 -da ^{fosca} tan plena de menaces indefinibles~~~~

Vaig ventar una coredissa sense que cap casa ~~mea~~ ^{malestruga} m'ataqués ^{per l'esquena} ja tornava a ésser a la primera peça del sòte-
 rrami poc satisfeta dels meus descobriments; encara menys sa-
 tisfeta del meu poc coratge. No tornar mai més al fons de les
 llobragues carbones que m'esporeien ara, sembla, un
 remei ben senzill. Tot amb tot jo sentia la necessitat de
~~passar-hi~~ ^{tornar-hi} per aquell ~~lloc~~ ^{presindir} del maniquí mutilat i, sobre-
 tot, obrir la porta que comunicava amb l'escola, per fer aquesta
 escola ~~venent la meua vergonyosa~~ ^{per}, i entrar a casa ~~de~~
~~meu~~ aís justament per aquella altra porta tan distin-
 tida en la fossa del passadís. Tot això havia d'ésser execu-
 tat mentre els altres dormien i, pel damunt de tot, mentre
 l'avi fèixa dormia perquè si m'hi atrapava m'interrogaria
 agafat per ~~quasi~~ ^{inquisitiva} ~~interrogat~~ ^{ment}. ~~Havia volgut~~ ^{el dia}
 saber que hi certava en aquells llocs ~~incomentables~~ ^{impropis}, ~~pot~~ ^{pot} ~~adent~~
~~per~~ una menuda i hauria arbat dient-me sense deixar d'
 esguardar-me amb el seu ull fred i suspiciós.

- Que criatura mas estranya és.
 Quan vaig haver ~~venut~~ ~~l'estranya~~ ~~bedada~~ ~~per~~ ~~un~~
 produïa aquella creala m'hi enfelava ~~des~~ ~~del~~ ~~soterrani~~.

que el descobriment de la mort m'havia
plantegat. Passava les hores ensopida en un raó
del jardí ~~de la casa~~ sense poder treure'm
del cap ^{aquelles} la sensació d'estranyesa, ~~de por~~ ^{d'espant}
~~aquell terrible descobriment m'havia produït~~ i
tot d'una ~~una~~ alenada positiva de vida venia a
confortar-me. ~~al meu costat~~ Els crits de guerra dels vailets
m'arribaven pel damunt de la paret ^{mitjana} ~~del jardí~~,
^{des d'elles} i apegos que la tieta executava al piano
parlaven de futures ^{possibilitats musicals} ~~desvergonyides~~
Una parella de ^{parrots} s'estimaven ~~de sempre~~
al bell uip del caní... •

Tot allò era vida tant mateix: la vida triomfava a
poc a poc de la mort.